

SONI ŠMERALOVEJ

Bratislava 7. januára 1948

Milá súdružka Šmeralová!

Obraciam sa na Teba na pokračovanie s námetmi, ktoré som Ti ústne povedal pri Tvojom pobyte v Bratislave. Nevieť, čo zo všetkých tých návrhov, ktoré sme Ti predniesli, pripravujete na realizovanie, no tomuto návrhu, ktorý predkladám Tebe a Slovenskému výboru v Moskve zatiaľ iba neoficiálne, prosím, priznať pri uskutočňovaní prioritu.

Ide o toto:

Medzi veriacimi i kňazstvom rozličných cirkví na Slovensku je dosť úprimná túžba vyrovnáť sa s novými sociálnymi i politickými skutočnosťami a poznať predovšetkým veci sovietske. Podľa môjho názoru a podľa názoru politických osobností, s ktorými som sa o veci zhováral (náместok predsedu vlády V. Široký, generálny tajomník KSS Št. Bašťovanský), bolo by veľmi užitočné a veci prospešné, keby sa do ZSSR mohol uskutočniť zájazd kňazov, ktorí by si preštudovali i pomery náboženské v Sovietskom zväze. Z viacerých strán mi povedali rozliční činitelia cirkevní, že by sa radi do ZSSR podívali a tak Vás prosím, aby ste uvážili a v prípade schválenia načrtli podmienky zájazdu slovenských kňazov (alebo i nekňazských funkcionárov cirkevných) do ZSSR, m. i. tiež na štúdium tamojších náboženských pomerov. Mám na mysli delegáciu 5—10 kňazov, ktorí by s vedomím svojich cirkevných vrchností išli do ZSSR a o svojich skúsenostiach, menovite v kňazských a cirkevných kruhoch alebo v cirkevných časopisoch, podávali správu.

Od Vás však závisí

1. vyjednanie tohto zájazdu na príslušných miestach,
2. zostavenie programu pre delegáciu,
3. stanovenie počtu ľudí, ktorí by v delegácii mali byť.

4. určenie všetkých modalít, ktoré treba splniť, aby zájazd sa mohol uskutočniť.

Veľmi by som bol rád, aby sa zájazd uskutočnil ešte v jarných mesiacoch a preto sa na Teba obraciam, lebo Ty, resp. Slovanský výbor, predsa pružnejšie budete môcť pozisťovať potrebné veci, než keby oficiálnou cestou sa vec vybavovala. Myslím tiež, že najvhodnejším pozývateľom a hosťiteľom delegácie ako aj usporiadateľom celého zájazdu by mohli byť slovanské výbory.

Milá súdružka Šmeralová, ak mi aj nebudeš vedieť dať odpoveď na námety, ktoré som Ti predostrel pri Tvojom pobyte v Bratislave (zájazd pozostalých a vdov po padlých ruských vojakoch na Slovensku, zájazd pozostalých po padlých slovenských vojakoch do ZSSR na Ukrajinu atď.), jednako Ťa len prosím, aby si na tento námet mi dala odpoveď čo najskôr, ako aj prikazy, čo pre uskutočnenie tohto zájazdu máme urobiť z našej strany.

Prosím, aby si funkcionárom Slovanského výboru v Moskve, menovite však generálovi Gundorovovi, plk. Močalovovi popriala v mojom mene šťastný nový rok, aký srdečne a v úcte praje Tebe

Tvoj
L. Novomeský

Ešte predtým, než mohla Šmeralová (pozri charakt. v I. zv. str. 186) dostať list, rozhodol sa Novomeský žiadať podporu pre svoje žiadosti vo vrcholnom orgáne Slovanských výborov. Napísal preto pracovníkovi Spoločného Slovanského výboru v Belehrade Petrovi Jilemnickému (charakt. pozri v I. zv. str. 36). „Milý Peter, pre poriadok a preto, aby si aj Ty, resp. Vy v Belehrade mohli niečo v navrhovanej veci urobiť, posielam Ti odpis listu, ktorý som po tieto dni napísal Šmeralovej do Moskvy. Budem veľmi rád, ak budete vedieť pohnúť s touto vecou čo najskorej...“

Jilemnický odpovedal 6. II. 1948, že 1. Spoločný slovanský výbor nemá námietky proti zájazdu slovenských kňazov do ZSSR a pokladá ho za významnú akciu. No organizovať by ho mal iba Slovanský výbor v Moskve, kde má rozhodujúce slovo gen. Gundorov, jeho predse-
da. Po 20. II. bude v Prahe na pléne vedenia Slovanských

výborov, tam sa s ním môže dohovoriť. 2. Myšlienka vzájomných zájazdov pozostalých sa páči plk. Močalovi a Spol. slovan. výbor vôbec víta také akcie. Aj o nej sa treba dohovoriť v Prahe.

Plánované plénum slovanských výborov sa v Prahe kvôli februárovým udalostiam nekonalo. A neuskutočnili sa ani chystané zájazdy do ZSSR.